

ХОРТІВ К. Р., здобувач вищої освіти спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»

СУХОРУКОВА А. Л., кандидат наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування
Миколаївський національний аграрний університетм. Миколаїв

ТУРИСТИЧНО-ГОТЕЛЬНИЙ СЕКТОР ЯК ЧИННИК РЕГІОНАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну завдало критичного удару по туристично-готельній галузі. За даними досліджень, близько 23% підприємств готельного господарства повністю припинили роботу, 54% функціонують лише частково, з яких 41% залишаються збитковими [1]. Попри це, галузь демонструє адаптивність: частина готелів переорієнтувалась на розміщення вимушених переселенців та волонтерів, підтримуючи соціальні функції в умовах воєнного стану.

Туристична сфера до 2022 року була одним із вагомих секторів економіки України: вона охоплювала тисячі підприємств готельного та ресторанного господарства, туристичних агентств і суміжних галузей, забезпечуючи зайнятість значної частини населення. Водночас уже за перші чотири місяці 2022 року, попри активні бойові дії, сума туристичного збору становила 64 млн 611 тис. грн, що свідчить про збереження часткової активності галузі [2]. Це підтверджує стійкість туристичного сектору та його здатність функціонувати навіть в екстремальних умовах.

Досвід постконфліктних країн – Хорватії, Боснії та Герцеговини, Кіпру – переконливо свідчить, що туризм і готельний бізнес здатні стати «локомотивом» регіонального відновлення завдяки мультиплікативному ефекту зайнятості та залученню іноземних інвестицій. Так, Хорватія після завершення конфлікту 1990-х років вже через десятиліття перетворилась на одну з провідних туристичних дестинацій Середземномор'я, а туристична галузь стала основою її регіонального економічного розвитку [3].

В умовах трансформації туристично-готельний сектор виконує щонайменше три стратегічні функції у контексті регіонального розвитку. По-перше, він є генератором зайнятості: відновлення підприємств готельного господарства безпосередньо та опосередковано впливає на зайнятість у транспорті, торгівлі та сфері послуг. По-друге, розбудова туристичної інфраструктури є невід'ємною частиною загального відновлення регіонів – дороги, комунальні мережі, благоустрій. По-третє, гастрономічний та культурно-пізнавальний туризм сприяє збереженню регіональної ідентичності та виконує важливу функцію у протидії культурній агресії. Дослідники також відзначають перспективність так званого «реабілітаційного» та «меморіального» туризму як нових специфічних форм, притаманних постконфліктним суспільствам [3].

Важливим напрямом відновлення галузі є активізація внутрішнього

туризму. Зміна потреб внутрішніх туристів, орієнтація на більш безпечні регіони – насамперед Закарпатську, Львівську, Івано-Франківську та Чернівецьку області – сприяла зростанню обсягів податкових надходжень від галузі туризму вже у 2023–2024 роках [4].

Розвиток гастрономічного туризму набуває особливого значення в контексті регіонального відновлення: він не лише залучає внутрішніх туристів, а й підвищує конкурентоспроможність регіональних туристичних дестинацій, формує впізнаваний бренд території та підтримує місцевих виробників харчової продукції [5].

Серед пріоритетних напрямів розвитку галузі в умовах трансформації доцільно виокремити такі: впровадження цифрових технологій та smart-рішень для підвищення конкурентоспроможності підприємств гостинності; стимулювання внутрішнього туризму через маркетингові кампанії та розробку нових туристичних продуктів; розвиток екологічного та сільського туризму як перспективних ніш; підготовку кваліфікованих фахівців відповідно до стандартів ЄС в рамках євроінтеграційного курсу України; залучення міжнародних партнерів та грантового фінансування для відновлення туристичної інфраструктури [4].

Отже, туристично-готельний сектор слід розглядати як стратегічний ресурс регіонального розвитку України. Незважаючи на значні втрати, спричинені війною, галузь зберігає потенціал для відновлення та зростання. Інтеграція галузевих стратегій у загальнонаціональні плани відбудови, державна підтримка підприємств у постраждалих регіонах, цифровізація послуг та залучення молодих фахівців із профільною освітою дозволять перетворити туристично-готельний бізнес на один із ключових чинників сталого регіонального відновлення України в умовах трансформації.

Важливою складовою стратегії відновлення є формування позитивного іміджу України як туристичної дестинації на міжнародному рівні. Попри воєнний стан, низка регіонів зберігає туристичний потенціал і може приймати гостей, зокрема у сфері культурно-пізнавального, екологічного та ділового туризму. Просування регіональних туристичних брендів через цифрові платформи та міжнародні виставки дозволить залучити перших іноземних гостей вже на етапі активного відновлення. Досвід Хорватії та Ізраїлю свідчить, що туристична привабливість країни може зростати паралельно з процесами стабілізації та відбудови, якщо супроводжується послідовною комунікаційною стратегією.

Окремої уваги заслуговує питання кадрового забезпечення галузі. Відтік кваліфікованих фахівців за кордон створює суттєві виклики для відновлення туристично-готельного бізнесу. Водночас це є стимулом для модернізації системи профільної підготовки: впровадження дуальної освіти, стажувань у зарубіжних партнерських закладах, опанування міжнародних стандартів обслуговування. Залучення повернутих мігрантів із досвідом роботи в готельній та ресторанній сфері Європи може стати суттєвим кадровим ресурсом

для галузі та сприяти трансферу передових практик і стандартів якості. Партнерство між закладами вищої освіти та підприємствами галузі є ключовою умовою підготовки конкурентоспроможних фахівців нового покоління.

Не менш значущим є розвиток державно-приватного партнерства у сфері туризму. Механізми грантової підтримки, податкових преференцій та спрощеного доступу до кредитних ресурсів для підприємств туристично-готельної галузі сприятимуть прискоренню їхнього відновлення. Міжнародні фонди – зокрема ЄБРР, програми ЄС та USAID – вже демонструють готовність фінансувати проекти відновлення туристичної інфраструктури в Україні. Ефективне використання цих можливостей вимагає скоординованих зусиль центральної та місцевої влади, бізнесу й освітніх установ, що робить туристично-готельний сектор не лише об'єктом підтримки, а й активним учасником економічного відродження країни.

Перспективним напрямом є також розвиток волонтерського та гуманітарного туризму – форми, що вже поширилась у постконфліктних країнах. Іноземці, які приїждять з метою участі у відбудові, потребують готельного розміщення та харчування, стимулюючи попит на послуги галузі й формуючи позитивний міжнародний образ України.

Таким чином, туристично-готельний сектор є не лише економічним, а й соціальним та символічним чинником відновлення. Його відродження свідчить про здатність суспільства повертатись до мирного життя, відновлювати культурні й ділові зв'язки, зберігати регіональну ідентичність та впевнено дивитись у майбутнє. Саме тому комплексна підтримка цієї галузі має стати невід'ємною складовою національної стратегії відбудови України.

1. Завідна Л. Д. Стратегія повоєнного відновлення індустрії гостинності та туризму України. Актуальні питання економічних наук. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14532851>
2. Моца А., Шевчук С., Серета Н. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. Економіка та суспільство. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31>
3. Носирев О., Деділова Т., Токар І. Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії постконфліктного відновлення економіки України. Соціально-економічні проблеми і держава. 2022. Вип. 1 (26). С. 55–68. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2022/22nooveu.pdf>
4. Павлюк С. Стан розвитку галузі туризму в умовах війни та перспективи відновлення. Економіка та суспільство. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-169>
5. Семенюк Л., Рудич А., Бірюкова О. Роль гастрономічного туризму у сталому розвитку готельно-ресторанної справи та підвищенні привабливості регіонів України. Економіка та суспільство. 2025. № 75. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-56>

